

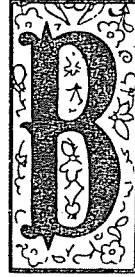
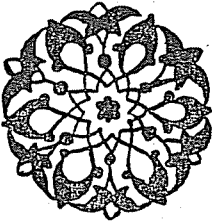
İlahiyat

Ebu'l Hasan
Ali NEDEVÎ

Terceme :
Selâhaddin KAYA

(İst. Yük. İslâm Enst. Mezunu -
Beyoğlu Müftüsü)

İman ve ahlâk buhranı «2»

AHİS mevzuu mesele halk efkârını o derece kaplamış ki, fert meselesini ortaya koyanlar gericilikle suçlanmaktadır.

Ey mü'min kalplere sahip olanlar. Sizler öyle bir topluluk teşkil ediyorsunuz ki yüzlerinizde, kalplerinizde, şuurlarınızda ümit edip beklediğiniz mes'ud istikbali yaşıyorsunuz. Bu bakımdan kendinizi, ruhen, ahlâken, ilmen, imanen, tam manasiyle hazırlayıp yetiştiriniz. Bugünün cihadı, bugünün parolası, bugünün icap ettirdiği ancak budur.

Gezdiğim ve ziyaret ettiğim memleketlerde İslâm âleminin hali hazır durumu ve istikbali hakkında birçok kimseler ve dostlarımla konuşmak imkânını buldum. Sohbetlerimizin sonucu şu kanaata vardık: İslâm âlemi şüphesiz bir kalkınma çabası içinde ayağa kalkmış ve yürümektedir. Bu hakikati ve bunun faydalarını cahil ve ahmaklardan başka kimse inkâra cesaret edemez, ben buna inanıyorum ve bu kalkınma çabalarını Hindistan'da, Pakistan'da, Türkiye'de, Suriye'de, Mısır'da müşahede etmiş bulunuyorum. Sizler de ey kardeşlerim, İslâm âleminin bir parçasısınız. Siz eğer, «bize hiç bir mes'uliyet düşmeksizin bu âlem yaşar ve ayakta dururuz» tarzında bir fikre sahip olur ve bunu benimserseniz, bu hususta büyük bir hataya düşmüş olursunuz.

Ortada acı bir hakikat var, herkes kendini unutmüş başkaları ile alâkadar olmakta, kendi kusurları ile meşgul olup islah-ı nefis edeceği yerde fuzûlî işlerle meşgul olmaktadır. Bu âlem hakkında birşeyler düşünen ben, kendimin de bu âlemin bir cüzü olduğunu düşünmek ve dolayısı ile kendimi islah etmek zorundayım. Buna

rağmen etrafımda tamamen bunun aksi manzaralar müşahede etmekteyim. Birçok Müslüman kardeşlerim bu hakikati unutmakta, kendilerini islâha yanaşmamaktadırlar. Onlar İslâm âlemini kendi varlıkları dışında tamamen başka bir varlık kabul ediyorlar. Bu hatalı yoldan bir an evvel kendimizi kurtarmak kendimize dönmek ve islâh-ı nefis etmek zorundayız. Ve her birimiz bunun mes'ûliyetini duymamız lâzımdır. Cüz'ler düzelmedikçe bütünü, Müslüman fertler de düzelmedikçe İslâm âleminin düzmesi bahis mevzu olamaz. Bizim halimiz şu misâle ne kadar benzemektedir:

Vaktiyle padişahın biri büyük bir havuz yaptırır ve bunun süt ile dolmasını ister. Şehir sütçülerine haber ulaştırılır. Gelecek sütlerin bedelinin fazlası ile ödeneceği bildirilir.

Haberi duyan sütçünün biri kendi kendine düşünür: «Şehirde pek çok sütçü var. Havuz büyük. Ben bunlar arasında güğümlerimi su ile doldurup götürsem kimse farkına varmaz, böylece de sudan para kazanmış olurum.» Tesadüf bu ya, şehrin bütün diğer sütçüleri de birinci kurnaz sütçü gibi düşünürler ve aynen o şekilde hareket ederler. Neticede, padişah sabahleyin bir de gelir bakar ki havuz süt yerine su ile dolmuş!

B U aslında basit bir hikâye fakat çok ibretli... Bunun gibi İslâm âleminin her ferdi, «Ben kendi başıma bozuk ve fena olursam bundan ne çıkar?...» gibi bir sakat düşünceye sahip olursa, hakikatta bütün İslâm âlemi bozulmuş olur.

Müslüman kardeşlerim, aklınızı başınıza alınız ve insafla düşününüz. Göreceksiniz ki, bütün sözleriniz ve işleriniz hep başkaları ile ilgilidir. Hiç kendinizle değil!..

Ey dostlarım, insanın başkaları ile uğraşması çok kolaydır. Buna mukabil kendi nefsiyle meşguliyeti ise çok zordur. İnsan oğlu yaratılışı itibarı ile zordan kaçır, kolaydan hoşlanır. Bu yüzdendir ki, İslâm âlemi işin kolayına, yani başkaları ile uğraşmağa yönelmiştir. Ama, hakkından gelemeyeceği, doğrultmaya gücü yetmeyeceği davalarla uğraşması neye yarar... Bu derdin en kısa zamanda tedâvisi ve bu tarz düşüncenin terki lâzımdır.

Meselâ siz Iraklı dinleyicilerim, Iraklı olarak İslâm âleminin bir parçasını teşkil etmektesiniz. Bu bakımdan binanın bir tuğlası durumundasınız. Binanın sağlamlığı yapı malzemesinin sağlamlığına bağlıdır. Öyle ise kendinizi islâh ve yetiştirmek suretiyle binanın sağlam olmasına çalışınız.

Kendinizi, mücahit, hakkıyla mü'min, tertemiz ruhlu, sağlam köklü, uzak ve berrak görüşlü, feyyaz kalbli, çelik iradeli gençler olarak hazırlayınız.

Sizler bu vasıfları hâiz olunca, inanınız bana ki, bu fesad düzenini baştan başa değiştirecek güce sahip olacaksınız.

Buhran, adam kıtlığı buhranıdır. Nerede

o kahraman adamlar. Herkes gözünü hükümetlere dikmiş, onlara her derdin devası nazariyle bakmaktadırlar. Düşünmüyorlar ki, hükümetler de kendileri gibi adamlardan meydana gelmiştir. Bu adamlar kimdir ve hangi evsafı hâizdirler. İşte İslâm âleminin asıl hastalığı buradadır. Bunu unutmayın ve kendinizi «Büyük istikbal mücadelesine», «Ahlâk cihâdına», «İhlâs ve can verme harbine» bütün varlığınıza hazırlayınız.

Ç OK değil, bir tane kahraman çıksın. Canından, malından, âilesinden, dostlarından, partisinden vazgeçsin ve bütün menfaatlarını ayakları altına alsın. Tek düşüncesi, memleketinin ve Milletinin dert ve davaları olsun. Bu adam, mutlaka bir inkıâp vücuda getirebilecektir. Bundan kimse şüpheye düşmesin. Gözlerimizi tarihe çevirelim. Devir Emeviler devri. Nizam bozulmuş, İslâm âlemi birçok müşkillerle karşı karşıya kalmış, semâsını kapkara bulutlar istilâ etmişti. İdareciler zulme dalmış, hukuk çiğnenmiş, haksızlıklar almış yürümüştü. Halkın huzuru kaçmış, yarımından ümit ve emniyeti kalmamıştı. İslâm âlemi şarktan garba, kuzeyden güneye baştanbaşa sarsılmış hep aynı derde mübtelâ olmuştu.

İ ŞTE tam bu esnada bir tek adam zuhur ediyor. Adı Ömer ibni Abdülaziz. Rabını tanyor, nefsinin hiçe sayıyor. Allah'a ve âhîret gününe inanıyor, bunları aslâ hâtırdan çıkarmıyor.

Bozuk nizamla tek başına mücadeleye girişen bu zat, hayata yeni bir istikamet, idareye yeni bir ruh bahşederek İslâm âlemini baştanbaşa değiştirmeye muktedir oluyor. İslâm âlemi islâhât ve kalkınma hamleleri içinde, fakat nerede o aradığımız fertler. Beklediğimiz adamları mevcut üniversiteler, enstitüler acaba yetiştirebilecek mi? Şüphesiz ki hayır!.. Beklediğimiz kurtarıcıları ve fertleri yetiştirecek ancak ve ancak iman, gayeye yetiştirecek de akide ve ahlâk olacaktır. Sizlere sözüm ve tavsiyem mutlak sûrette kendinizi yetiştiriniz» demek olacaktır. Ruhlarınızda iman ve akâidi besleyiniz. Allaha, âhîret gününe ve İslâmın gözettiği maslahat ve gayelere inanıp sınıksız sarılınız ve niha-yet kelimenin tam mânâsile adam olunuz.

Zira bu gibi vasıfları hâiz insanlar bir gün memleketlerin kaderine hâkim, mühim mevkilerde vazife aldıkları takdirde, hiç bir bozuk idare tarzı bunları değiştirmeye, hak yoldan çıkarmaya, muktedir olamayacaktır.

Bu hal Sahabe-i Kiramın hali idi. Onlar fakirdiler. Vücutlarını örtecek elbiseden, karınlarını doyuracak yiyecekten mahrumdular. Bu halde onlar, dünyaya ve dünyanın hazinelerine sâhib oldular. Malik oldukları servet onları hiç bir zaman bozuk değiştirmede, asaletlerinden hiç bir şey kaybettirmedi. Meselâ, bu kahramanlardan bir Ebû Ubejde, bir Sa'd aslında ne idiyeler yine aynı kaldılar. Selman-ı Farisi Irak'a vali olarak gel-

diğinde, karşılayan halk onu hizmetçisine âit bir yükü başının üzerinde taşırken buldular.

Fertler bozulmadıkça ve Muhammed Aleyhisselâmın getirdiği nizam ve sistem de kaybolmadıkça bu âlemin çığından çıkacağı düşünülemez.

Bu sistem ve nizamın yeniden kurulması ve yaşaması da ancak sizden ve sizin gibi asil, mütevazî, hayata nâzî, feragat ve fedakârlık yolunu ihtiyar eden, sâdik ve ihlâs sahibi müslüman gençlerden beklenir.

Arap milletlerinin yakalandığı hastalıklardan biri de bugün kapıldıkları refah ve israf içinde yaşama sevdası ve uçuruma sürüklüyen yabancı âdetlere saplanma zihniyetidir. Bunların bir çoğunun hayatta bütün gaye ve idealleri lüks otomobillere, büyük ve konforlu köşklere, yüksek mevki ve makamlara sahip olma arzu ve ihtirasına inhisar etmektedir.

Bizim milletimize musallat olan ve gelip yerleşen bu hastalık eski Romalıların ve İranlıların hastalığıdır. Ve bu milletler yaşadıkları medenî ve müreffeh hayat içinde her türlü israfa dalmışlar ve bu yüzden de mahvolup gitmişlerdir.

Bunun en bariz örneğini de İran hükümdarı Yezdücerd'in âkibeti ve sözleri teşkil eder. Müslümanlar Medâin şehrine hücum edip fethettikleri esnada Yezdücerd yanında terbiye görmüş bin Doğan, bin Saka kuşu ve bin Tazî olduğu halde şehri terkederken şu sözleri söyledi: «Ben, hakkında mersiyeler yazılacak fecî bir âkibete düçâr oldum. Her halde bu hayvanları da sırf bunun için beslemişim.»

Medeniyetleri o dereceye vardı ki — bundan dolayı da zaten fecî âkibetlerini buldular — bir kmise, kendi para ölçülerine göre kıymeti elli binden aşağı olmiyan bir şapka ve otuz ilâ elli bin lira arasında müceherat ve yakutlarla süslü kemerler edinebiliyordu.

O ONLARI zulmette bırakan, sonunda da şeref ve haysiyetlerini, devlet ve saltanatlarını kaybettiren de bu halleri olmuştur.

Aziz dinliyenlerim, kendinizi cihada ve İslâmı tebliğ ve neşir vazifesine mutlaka yetiştirip hazırlayınız. Bu emaneti yüklediğinize göre hakkını da yerine getirmelisiniz. Size tavsiyem budur. Bu gün belki buna lâ-yık-ı veçhile kıymet ve ehemmiyet vermiyebilirsiniz. Fakat unutmayınız ki, benim bu sözlerimi ilerde hatırlıyacak ve kıymetini o zaman daha iyi takdir edeceksiniz. «Ben işimi Allaha havale ediyorum» ve «Hükümetler ve partiler değişince mevcut nizam da değişecek ve bu sûretle durum düzelecektir.» şeklindeki kısır görüşe hiç bir zaman iltifat etmiyorum.

Benim bu görüşe bağlılığım Cenab-ı Hakkın şu âyet-i kerimesinden dolayıdır: «Kendileri ile mukatele edilen (yani düşmanlarının hücumuna uğrayan mü'minlere, uğ-

radıkları o zulümden dolayı, (bil mukabele harbe) izin verildi. Şüphesiz ki Allah onlara yardım etmeye elbette kemâliyle kadirdir, onlar (o mü'minlerdir ki) haksız yere ve ancak «Rabbimiz Allahdır» diyorlar diye yurtlarından çıkarılmışlardır. Allah bazı insanların şerrini diğer bazıları ile def etmeseydi içlerinde Allahın adı çok anılan Manastırlar, Kiliseler, Havralar ve Mescitler yıkılıp giderdi. (Dinine) yardım edenlere elbette Allah da yardım eder. Şüphesiz ki Allah kavîdir, yegâne galibdir. Onlar (o mü'minlerdir ki) eğer kendilerine yeryüzünde bir iktidar mevkii verirsek namazı dosdoğru kılarlar, zekâtı verirler, iyiliği emrederler, kötülükten vazgeçirmeye çalışırlar. Bütün işlerin âkibeti (nihayet Allah'a racidir) (1).

Bu âyet-i kerimeye dikkat buyurursanız, hâlis altunun ateşten çıkması gibi, mihnet ve meşakkatten kurtulanların zikri önce alınmıştır. Memleketlerinden haksız yere çıkarılan o mü'minler, sonunda Cenab-ı Hakk'ın hoşnut olduğu insanlar mertebesine erişmişlerdir. İşte bu gibilere Allah, yeryüzünde iktidar mevkii lütfederse bunlar namazı dosdoğru kılarlar, zekâtı verirler, iyiliği emreder, kötülükten vazgeçirmeye gayret sarfederler.

Biz de bu merhaleyi katetmedikçe Cenab-ı Hakkın tavsif buyurduğu «Yeryüzünde kendilerine iktidar mevkii verilenler» derecesine hiçbir zaman ulaşamayız.

S İZLERE son sözüm ve hâlisâne tavsiyem şudur. «Kendinize dönünüz, büyük bir gayret ve ihtimamla kendinizi, dinî, ahlâkî, terbiyevî ve fikrî bakımlardan hazırlayıp yetiştiriniz. Ve her birinizi kendinizi şâirin :

«Sen kendini küçük bir şey zannediyorsun, fakat sende en büyük âlem gizlidir.»

sözüne uygun olarak İslâm âlemi olarak kabûl ediniz.»

Biz kendimize çeki düzen vererek islah-ı nefis edersek bütün İslâm âlemi düzelecektir.

(1) Hac sûresi: 39-41.

NOT: Bu konferans, müellifin «İle-İslâm min cedid» adlı eserinin ikinci baskısından tercüme edilmiştir. Hepsî birbirinden mühim ve kıymetli makale ve konferansları ihtiva eden, iman ve İslâm aşısı yapan bu eserin tamamı yeniden İslâm'a dönüş adıyla tercüme edilmiş olup İnşaallah yakında kitap halinde çıkacaktır. (Mütercim)